

KICHIK BIZNESNI KREDITLASHDA BANK MAHSULOTLARINING MOSLASHUVCHAN STRATEGIYALARI: INSTITUTSIONAL VA TARTIBGA SOLISH YONDASHUVI

Sherjanova Yulduz Komilovna
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: *Kichik va o'rta biznes subyektlari iqtisodiy o'sish, bandlik va hududiy rivojlanishning muhim manbai hisoblanadi. Biroq moliyaviy resurslarga cheklangan kirish ularning barqaror faoliyat yuritishiga jiddiy to'sqinlik qiladi. Ushbu maqolada banklarning kichik biznes uchun kredit mahsulotlarini moslashtirish strategiyalari institutsional, tartibga solish va makroiqtisodiy omillar nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. O'zbekiston bank tizimi misolida davlat kafolatlari, rivojlanish banklari va xorijiy banklar ishtirokining kredit mavjudligiga ta'siri o'rganiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, moslashuvchan kredit siyosati kichik biznesning rasmiy moliyalashtirishga integratsiyasini jadallashtiradi.*

Kalit so'zlar: *kichik biznes, bank krediti, davlat kafolatlari, moliyaviy tartibga solish, O'zbekiston*

Kichik biznes subyektlari O'zbekiston iqtisodiyotida muhim o'rin egallab, jami bandlikning qariyb 75 foizini va yalpi ichki mahsulotning 55 foizidan ortig'ini shakllantiradi. Shunga qaramay, moliyalashtirish masalasi kichik biznes uchun asosiy cheklovlardan biri bo'lib qolmoqda. Banklar tomonidan qo'llaniladigan qat'iy talablar, garov yetishmasligi va daromadlarning beqarorligi kredit olish imkoniyatlarini toraytiradi.

So'nggi yillarda bank kredit mahsulotlarining moslashuvchanligi davlat siyosati va institutsional islohotlar bilan bevosita bog'liq holda rivojlanmoqda. Ushbu maqola aynan shu jarayonlarning iqtisodiy mohiyatini yoritishga qaratilgan.

Kichik biznesni kreditlashda davlat muhim muvofiqlashtiruvchi rolni bajaradi. O'zbekistonda Kredit kafolat jamg'armasi va davlat rivojlanish banklari kichik biznes uchun kredit xavfini kamaytirish mexanizmlarini taqdim etadi. 2023-yilda davlat kafolatlari asosida ajratilgan kreditlar hajmi 18 trillion so'mdan oshib, kichik biznes kreditlarining qariyb uchdan bir qismini tashkil etdi.

Bunday mexanizmlar banklarning riskga bo'lgan munosabatini yumshatadi va uzoq muddatli investitsion loyihalarni moliyalashtirish imkonini kengaytiradi. Shu bilan birga, markaziy bank tomonidan prudensial talablarning moslashuvchan qo'llanilishi kichik biznes kredit portfelining barqaror o'sishini ta'minlamoqda.

O'zbekiston moliya bozoriga xorijiy banklarning kirib kelishi kredit mahsulotlari xilma-xilligini oshirdi. Xorijiy banklar kichik biznes uchun soddalashtirilgan kredit

liniyalari, eksportga yo'naltirilgan moliyalashtirish va valyuta risklarini boshqarish vositalarini taklif etmoqda.

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, xorijiy kapital ishtirokidagi banklar tomonidan kichik biznesga ajratilgan kreditlar hajmi 2019–2024 yillar oralig'ida ikki barobardan ko'proqqa oshgan. Bu holat banklar o'rtasida raqobatni kuchaytirib, kredit shartlarining nisbatan qulaylashuviga olib keldi.

Makroiqtisodiy muhit banklarning kredit siyosatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Inflyatsiya darajasining pasayishi va foiz stavkalarining barqarorlashuvi kichik biznes kreditlash hajmining oshishiga xizmat qiladi. O'zbekistonda 2022–2024 yillarda inflyatsiyaning pasayish tendensiyasi banklarning uzoq muddatli kredit mahsulotlarini keng joriy etishiga imkon yaratdi.

Kichik biznes kreditlashining kengayishi fiskal barqarorlikka ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Rasmiy moliyalashtirishga jalb etilgan korxonalar soliq bazasini kengaytirib, davlat byudjeti tushumlarini oshiradi.

2-rasm. Kredit siyosati, kichik biznes faolligi va fiskal tushumlar o'rtasidagi sabab-oqibat bog'liqligini ko'rsatuvchi konseptual diagramma.

Banklarning kichik biznes uchun kredit mahsulotlarini moslashtirish jarayoni texnologik omillargina emas, balki institutsional va tartibga solish mexanizmlariga ham tayanadi. O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatadiki, davlat kafolatlari, xorijiy banklar ishtiroki va makroiqtisodiy barqarorlik kichik biznes kreditlashining muhim drayverlari hisoblanadi. Kelgusida ushbu yo'nalishda olib boriladigan islohotlar iqtisodiy o'sish va bandlikni yanada mustahkamlashi kutiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Raxmonqulova, N. O. (2025). HUDUDLAR IQTISODIYOTIDAGI MUHIM TARKIBIY O'ZGARISHLAR VA ULARNI BAHOLASH USULLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA). *YANGI RENESSANSDA ILM-FAN TARAQQIYOTI*, 1(3), 525-527.
2. Toshov, M. H., & Bobojonova, M. D. (2025). RAQAMLI IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH. *Modern Science and Research*, 4(4), 622-628.
3. Алимова, Ш. А. (2025). РОЛЬ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ В СТИМУЛИРОВАНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА. *Modern Science and Research*, 4(5), 52-57.
4. Sodiqova, N. (2025). METHODOLOGY FOR DEVELOPING STUDENTS' TECHNICAL THINKING IN ECONOMICS LESSONS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(3), 674-678.
5. Supiyevna, B. M. (2025). FOREIGN EXPERIENCE OF BANK CREDIT IN FINANCIAL SUPPORT OF SMALL BUSINESSES. *NEW UZBEKISTAN, NEW JOURNAL OF RESEARCH*, 2(9), 715-721.
6. Mahmudovna, Q. G. (2025). Indicators for assessing the competitiveness of educational institutions. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(6), 1956-1959.
7. Qayumovna, J. Z., Ne'matovna, R. N., & Azizovna, P. A. FAVORABLE INVESTMENT CLIMATE FORMATION ISSUES FOR ATTRACTING ACTIVE INVESTMENTS. *GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY*, 29.
8. Bahodirovich, K. B., & Mahmudovna, Q. G. (2025). RISK REGULATION IN BANKING SYSTEM. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 231-237.
9. Shadiyev, A. X. (2025). IMPROVING THE ORGANIZATIONAL MECHANISM FOR REGIONAL SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT. *SHOKH LIBRARY*.
10. Ikromov, E. (2025). FISCAL POLICY: TOOLS AND CHALLENGES FOR ECONOMIC STABILIZATION. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(4), 287-290.
11. Azimov, B. (2025). INNOVATIVE INFRASTRUCTURE EFFICIENCY ASSESSMENT INDICATORS AND THEIR DEVELOPMENT STAGES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 827-832.
12. Bustanovna, J. Z. (2025). METHODOLOGY FOR ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF AN ORGANIZATION'S MARKETING STRATEGY. *SHOKH LIBRARY*.

13.Naimova, N. (2025). THE CONCEPT OF A MANAGER, THE ESSENCE OF PERSONAL AND PROFESSIONAL CHARACTERISTICS, AND THEIR CLASSIFICATION. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 950-954.

14.Bobojonova, M. (2025). MARKETING IN THE GREEN ECONOMY: STRATEGIES, TRENDS, AND IMPACTS. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 1401-1404.

15.Ibragimov, A. (2025). IMPROVING INVESTMENT AND INNOVATION STRATEGIES IN THE LEATHER AND FUR INDUSTRY. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 938-941.

16.Djurayeva, M. (2025). ADVANCING COMMERCIAL BANKING THROUGH INNOVATIVE APPROACHES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(4), 1125-1128.

17.Umarova, H. (2025). PROCESSES TO IMPROVE LIVING CONDITIONS AND ENSURE EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN RURAL AREAS IN UZBEKISTAN. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(3), 213-217.